

Pekovski vajenec iz Znojma

Velikan

V dobi nenehnih krvavih vojsk, ki so na Poljskem uničevale božjo in človeško setev, je spremljal delo benovcev viden blagoslov.

Vernike iz četrti svetega Bena je privabilo v cerkev najprej domotožje po zemeljski domovini, pozneje pa tudi domotožje po nebesih. Po vseh trgih so redemptoristi oznanjali Božjo besedo. Sprva so se jim ljudje posmehovali in jih zaničevali; zgodilo se je celo, da so jih obsuli s kamenjem in jih pretepli. Naslednji dan so patri že spet stali na svojih prižnicah po ulicah starega mesta. Ko so pa prišli dnevi stiske in so ljudje zdvomili nad najemniki v kraljevi palači in na plemiških dvorih, so željno sprejemali tolažbo in opomine patrov. Zvonček svetega Bena zdaj ni več zastoj klical. Cerkev se ne spraznila do trde noči. Na tisoče sta jih beda in domotožje privedla v spovednice, kjer so skozi zamreženo linico tožili patrom svojo bolečino. Letno število obhajil je naraslo od dveh na dvajset tisoč.

Po Dvořakovih stopinjah so vstopali v varšavski samostan goreči duhovniki in laiki iz vseh delov sveta: Matija Widhalm z Dunaja, Franc Bresler iz Češke, pater Egker iz Rima in še mnogo drugih. V noviciatu je bila cela vrsta domačinov, prvi med njimi mladi Poljak Jan Podgorski. Redovni predstojnik je imenoval p. Dvořaka za generalnega vikarja severnih pokraji, njegov prijatelj p. Hübl pa je postal rektor svetega Bena.

V študijskem zavodu redemptoristov se je izobraževalo veliko poljskih dečkov. Plemenite varšavske gospe so vodile gospodinjsko šolo za deklice. Ob nedeljah pa so se zbirali pri svetem Benu fantje in dekleta, ki so našli tam dovolj poštenega razvedrila in marsikak koristen nauk.

Število sirot je stalno raslo. Dvořak je bil skoraj vse pobral iz varšavske umazanije. Njegovo delo se je širilo v nedogled, znova in znova je moral prosjačiti. Znal pa je na poseben način pridobivati človeška srca in kmalu se mu je odzvala množica dobrotnikov. Služkinje so prinašale svoje prihranke, kneginje svoj nakit. Vojvoda Czapski je podaril tri srebrne kelihe. Cerkev je kmalu zablestela v čudoviti lepoti. Tudi polomljeni kip svetega Bena je zamenjal nov krasen kip.

Samostanski prostori so se razširili. Med cerkvijo in pokopališčem sta zrasli dve novi veliki poslopji. Plemiči in meščani so kot dninarji tekmovali pri zidanju; nekdanje uboštvo pa je ostalo v celicah redemptoristov.

Dvořak si je vzgojil vrsto prostovoljcev, ki so v vsej Varšavi odkrivali siromaštvo in pomagali, kjer koli so mogli. To je bila armada nevidnih. Tiho in skrito je bilo nji delovanje. Važnih sej niso sklicevali, niso obhajali obletnic ustanovitve in niso poznali slovesnosti blagoslovitve praporov. Bili pa so povsod, kjer je bila stiska. Z armado "dvořakovcev" je pater napadel umazanijo, lakoto in bedo Varšave. Še marsikatero bitko je bilo treba izvojevati na tem bojišču, kajti hudi dnevi so prišli nad mesto.

- - -

»Princeps provinciarum facta est sub tributo.«

»Prva v deželi je postala sužnja.«

Žalostinke velikega četrtka so se spolnile.

Leta 1795 so tuji jezdec, žvenketajoč z ostrogami, zmagoslavno topotali po cestah poljskega glavnega mesta. Leto zatem, ko je bila Poljska pri tretji delitvi obljubljen Prusom, so zasedli Varšavo potsdamski huzarji.

V teh letih je postal Dovřak pravi tolažnik Poljakov. Na cestah in trgih ni smel pod pruskim gospostvom več javno govoriti, zato pa je na stežaj odprl vrata pri svetem Benu. Od ranega jutra do pozne noči se cerkev ni več spraznila. Čudno! Poljaki, ki so se čutili brezdomce v svoji lastni domovini, so trumoma prihajali v cerkev tujerodnih patrov, kot bi tu spet našli košček svoje stare svete domovine.

Dvořak se je s svojimi brati kot velikan boril zoper bedo in revščino velikega mesta. Samostanski zvonček je neprenehoma vabil. Predstojnik je veliko zahteval od svojih sobratov, sam pa je v vsem nosil dvojno breme. Služba božja je bila kar najbolj slovesna. Ubogi pater Jesterheim pogosto ni vedel, od kod naj vzame denar za voščene sveče, ki so dan za dnem gorele na oltarjih. Kadar pa je hotel štediti in je prižgal nekoliko manj sveč, je bil Dvořak zares hud.

»Če boste skoparili pri ljubem Bogu, se nikar ne čudite, če bo tudi on varčeval s svojimi milostmi,« je rekel pogosto.

In kakšna glasba je bila pri svetem Benu! Dvořak v svojem življenju nikoli ni pozabil, kako je kot otrok molil ob igranju orgel starega tasoviškega organista ali velikega Haydna v stolnici svetega Štefana na Dunaju.

»Igrajte, božji godci, igrajte! Dobri Bog vas je vesel in ljudje prav tako!« se je radoval pri vsaki slovesni službi božji.

V nebeškem žaru je zablestela cerkev svetega Bena na Telovo. Varšavci so jokali ob pogledu na vse to lepoto, ki je sipala žarke radostne luči v njih strta srca.

Patra sta vsak večer pozno v noč spovedovala: beseda gorečega Dvořaka ali dobrega Tadeja je ogrela in razjasnila dušo.

Varšavski prostozidarji pa so patre smrtno sovražili. Zgodilo se je, da so na cestah s krepelci v rokah prežali na Dvořaka najeti pobalini. Ko je prišel pater mimo, so se bojzljivo umaknili, kajti dva ali tri bi sam kaj lahko ugnal. Krepki Dvořak se je smejal njihovemu sovraštvu.

»Dobro je!« je dejal bratom, kadar so ga na obhodu po Varšavi strahopetneži obmetavali z blatom. »Dobro je! Hudič besni. To je dokaz, da sem na pravi poti.«

Njegovi sobratje so često zmajevali z glavami in si šepetali:

»Naš generalni vikar pretirava. Sebe in nas bo upropastil.«

Kadar je Dvořak slišal tako besedičenje, se je razvnel v sveti jezi; njegove besede so bile trde:

»Smo pastirji ali najemniki? Ali nismo zato, da se izničimo za Boga in za ljudi! Kaj je vojaku, ko plane v bojni metež, mar za življenje! V smrt hiti, da bi le domovina živela. Ali naj bomo mi, ki se trudimo za božje kraljestvo, bolj strahopetni? Ne, ne trudimo se še dovolj! Tisočkrat bi se rad izničil, da bi eno samo dušo mogel s tem pridobiti za božje življenje.«

Težko so bratje prenesli take besede, saj so delali, kar so mogli. Zgodilo se je celo, da je ta ali oni ob taki priliki za vedno zapustil samostan svetega Bena. Najhuje pa je tedaj trpel Dvořak sam in večkrat je šel za oštevanim patrom ali bratom v celico in mu rekel:

»Žalosten si, ljubi moj! Glej, tu imam lepo Marijino pesem. Daj, zapojva jo enkrat

skupaj!« Tedaj so se mu spet zasvetile oči in vse trpljenje je bilo pozabljeno.

»Le odkod zajema moč?« so se bratje pogosto spraševali v svetem začudenju.

»Kdor vidi patra generalnega vikarja pri premišljevanju in sveti maši, mu tega ni treba spraševati,« je nato odgovoril p. Hübl, ki je svojega predstojnika poznal kot nihče pri svetem Benu.

Pater Dvořak, ki je delal kot velikan, pa je znal tudi moliti kot velikan.

Nekega dne ga je pater Hübl našel, ko se je pravkar sklanjal nad zemljevid.

»Nekoliko si moram osvežiti svoje zemljepisno znanje, Tadej!« je rekel smeje se. Nato se je zresnil in sobrata potegnil za rokav k zemljevidu:

»Glej, prijatelj!« je dejal in s prstom pokazal črno označena mesta: »V Parizu, na Dunaju, v Rimu in povsod ima satan svoj delokrog. In tu in tu in tu korakajo njegove čete. Kje so božje trume? Kje so božja bojišča? Iz svetega Bena ne bomo mogli zavojevati sveta za Kristusa! Kmalu bo treba spet prijeti za popotno palico in odpotovati v daljni svet. Da bi imel sveti Beno le še več vojakov!«

Toda mala Dvořakova armada je morala prej pretrpeti še hud udarec.

Bilo je na god sv. Ane leta 1796. Redemptoristovski samostan svetega Bena je obiskala huda stiska. Generalni vikar je spet podaril zadnji novčič siromaku in, ko ni imel ničesar več, je vlomil celo v jedilno shrambo ter jo popolnoma izpraznil.

Tedaj je brat Emanuel prišel k Dvořaku, obupno vil roke in mu ves zaskrbljen povedal, da opoldne nima kaj postaviti na mizo.

Dvořak pa se je samo smehljaj in rekel:

»Ne bo prvič, moj dobri Emanuel; a od lakote ne bomo umrli takoj in ljubi Bog bo že spet kaj poslal!«

In res, v tem hipu je pozvonilo in kmalu je prišel brat Emanuel z velikim kosom bravine. »Je že tu, božji zavitek!« je zmagoslavno klical in tekkel z njim v kuhinjo.

»Dobro naj vam tekne!« se je smehljaj za njim Dvořak. »Mene pa opoldne ne bo z vami pri kosilu. Moram biti vendar kaznovan za vlom v jedilno shrambo.«

In res se je p. Dvořak zadovoljil s koščkom suhega kruha, medtem ko so bratje z veliko slastjo obedovali. Zvečer pa so ležali na smrt bolni v posteljah. Dvořak in p. Hübl, ki se je pozno popoldne vrnil z neke misijonske pridige domov, sta morala vsem podeliti sveto poslednje olje. Že tisto noč so umrli trije patri, nekaj dni nato pa jim je sledil še četrti. Zdravnik je ugotovil zastrupljenje s pokvarjenim mesom.

Prvič odkar je bil v Varšavi, je Dvořak izgubil ves pogum. Dobri pater Hübl, ki mu je tako pogosto pridigal o zaupanju v Boga, je skušal prijatelja potolažiti kot pred enajstimi leti na god sv. Ane v Frosinone, ko je Dvořak prejel sporočilo o materini smrti.

»Vse je izgubljeno, Tadej!« je stokal Dvořak. »Jaz sem kriv. Zaradi mene je Bog vsem odtegnil svoj blagoslov. Patra generala prosim, da me razreši službe. V kak tuj samostan se bom skrtil in prosil Boga, da prizanese naši družbi in je ne kaznuje zaradi mojih grehov.«

Generalni vikar je nemirno hodil po svoji celici, slednjič obstal pred pisalno mizo, vzel v roke zemljevid in ga skrtil v najgloblji predal.

»To je preveč! Načrte sem delal, načrte, pa jih Bog ni blagoslovil, ker nisem vreden. Bratje moji! Moji ubogi, ljubi bratje! Kot junaki ste umrli v mojih rokah, jaz pa sem vas imel za najemnike. Sleherni od vas je bil boljši od mene. Bog vas je vzel k sebi, ker vas nisem bil vreden.«

Potrt v dno duše se je pater Dvořak pred pisalno mizo zrušil na stol in zagrebel obraz v dlani.

Pater Hübl mu je dolgo govoril, mehko in obzirno kot mati bolnemu otroku. A Dvořak ga ni poslušal. Spet in spet je zastokal:

»Bog me je zapustil! Bog me je zapustil!«